

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

لے کے ناں میں سوچئے رب دا کراں کلام بیان
مہر محبت کرنے والا اُچا اُسدا ناں

عین شین قاف

ش۔ شوکت

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

عین عشق دا جگر شین ہیوے
عین شین تے قاف وچ حجاب نینگا

عین شین قاف

شاعر
ش۔ شوکت

جملہ حقوق بحق گندھارا ہندکو اکیڈمی محفوظ ہیں

عین شین قاف	نام کتاب
ش۔ شوکت	شاعر
شاعری	موضوع
علی اویس خیال	کمپوزنگ
عاقب حسین	سرورق
2017ء	سال اشاعت
محمد ضیاء الدین،	اہتمام اشاعت
جنرل سیکریٹری، گندھارا ہندکو بورڈ پشاور	
F.191/17	جی ایچ اے اشاعت حوالہ
400 روپے	قیمت
جی ایچ اے لیزر پرنٹنگ پشاور	پرنٹنگ
گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور	مطبع
978-969-687-190-3	ISBN No.
گندھارا ہندکو اکیڈمی، 2 چنار روڈ،	ملنے کا پتہ
آبدھرہ، یونیورسٹی ٹاؤن پشاور	

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

2- چنار روڈ، آبدھرہ، یونیورسٹی ٹاؤن، پشاور

091-9216223, 9216224

www.gandharahindko.com

انتساب

سوجا للو للودا

قرضہ وے بہت بھاری

ساری حیاتی ایہہ میں قرضہ چکاندار ہساں

لکھ لکھ کے ہند کو چم ہساں

تے گنگنا ندار ہساں

فہرست

نمبر شمار	عنوان	صفحہ
1	سال دی مسافت ہک دن ایچ (محمد ضیاء الدین)	6
2	عین-شین تے قاف (ش-شوکت)	7-11
3	نعت	12-70
4	سلام	71-89
5	ملی شاعری	90-106
6	غزل	107-120
7	حرفیاں	121-125
8	گونڈ	126-142
	نظماں	143-180
9	مزاح	181-189

.....

سال دی مسافت ہک دن اچ

ش۔ شوکت ہندکو نال پیار کرنے والے انسان اُن تے میں اُنہاں اُنوں اُس وخت سی جانز ناواں جدو منے ہندکو داکم نواں نواں شروع کیتا ایاتے اُس زمانے اچ اُنہاں دے لکھے ہوئے اسٹیج شوپی ٹی وی پشور سی نشر ہوندے ائے تے ہندکو دے پچیاں دا پروگرام بی او ٹی لکھدے ائے۔ ہندکو دی شاعری، ہندکو نثر لکھڑاں اُنہاں دا وطیرہ ایہ۔ پیشے دے اعتبار نال چونکہ اوہ لاہوریرین ائے تے کتاب نال رشتہ اُنہاں دی سرکاری ذمہ واری بی ائی تے ہندکو دی کتاباں دا تعلق اُنہاں دی محبت دا حوالہ ایہ۔ ایہہ بڑی حیران کن گل اے کہ ہندکو شاعری تا اوہ کئی وریاں سی پچے کردین برے ہونڈ تکل اُنہاں دی شاعری دی کتاب چھپ کے عوام تکل نی پہنچی ائی تے میرے اصرار تے اُنہاں نے آپڑے ہندکو کلام اُنوں اکٹھا کرنا شروع کیتا تے اُس دی کمپوزنگ دے کم ول توجہ دتی۔ علی اویس اُنوں ای میل دے ذریعے اُنہاں دا کلام پہنچ گیا۔ کتاب دا پہلا پروف تیار ہونڈے دے بعد ش۔ شوکت دی خواہش ائی کہ پروف دی کاپی اُنہاں دے حوالے کیتی جاوے تاکہ اوہ پروف ریڈنگ کر کے اِس اُنوں آخری شکل دے دیون برے منے اُنہاں دی اس تجویز نال اتفاق نہ کیتا تے منے کہیا کہ ش۔ شوکت اُنوں اگر ایہہ پروف دتا گیا تا اوہ ہک سال سی پہلے اِس اُنوں واپس نہ کرسن تے اُنہاں اُنوں منے کہیا کہ اوہ گندھارا ہندکو اکیڈمی دے دفتر تشریف لیاون تے اتھے بیٹھ کے ازی پروفنگ کرن تے اسی طراں ہو یا کہ اُنہاں نے اِس کتاب دی پروفنگ ہک دن اچ مکمل کر لیتی تے اِس طراں سانے ش۔ شوکت دا ہک سال بچا رتا۔ میں سوچنا واں کہ اگر ضیاء الدین جیا بندہ ش۔ شوکت اُنوں مل جاندا تا پتہ نینگا ہندکو دیاں کتیاں ای کتاباں منصہ شہود تے آچکیاں ہوندیاں۔

مخضیاء الدین

جزل سیکریٹری، گندھارا ہندکو بورڈ پشاور
چیف ایگزیکٹو کمیٹی، گندھارا ہندکو اکیڈمی، پشور

عین شین تے قاف

عین شین قاف، عنوان اے میرے ہندکو مجموعہ کلام دا۔ جہڑا اللہ تعالیٰ دے خاص فضل تے کرم نال تے گندھارا ہندکو بورڈ دیاں کاریاں تے خوریاں نال اپڑے پڑھنے والیاں دے ہتھاں وچ پہنچڑے دی معراج تے فائز ہو چکا وے۔ ایہ مجموعہ کلام اس ویلے تک محفوظ نہیں سمجھا جاسکدا ایہا جد تک ایہ چھپ کے منصہ شہود تک نہ آیا۔ شاعر کچھ کہندے تے اس نوں لکھت دا جامہ اس وسطے پواندے کہ اوہ اس نوں محفوظ بھی کر سکے تے جدو موقع ملے تا اپڑے قدر داناں دی خدمت وچ پڑھنے یا سمجھڑیں دی خاطر پیش بھی کر سکے برے جدو اس دا لکھا چھپ کے اپڑے پڑھنے والیاں دے ہتھاں تک پہنچدے تا شاعر نوں انج محسوس ہوندے جگر و اس نوں اپڑے صبر دا مٹھا پھل مل گیا ہووے۔ ہندکو وچ شاعری کرنے دا چکر راقم السطور نوں اپڑی ماں دی گودی وچ ودیعت ہو یا ایہا۔ والدہ محترمہ خود تا شاعرہ نہیں ایہیاں پر انہاں دی زبان سی راقم السطور نوں چار بیتیاں دیاں کچھ کڑیاں سنڑنے نوں ملدیاں ہوندىاں ایہیاں جہڑیاں والدہ ماجدہ دے ذہن و شعور وچ کس طرح محفوظ ہو کے رہ گیاں ایہیاں اس دے متعلق میں جو کچھ کہساں اوہ ہک اندازے سی ودھ کجھ نہ ہوسی۔ بقول انہاں دے انہاں دے چاچے مامیاں وچ ہندکو دا ہک ادھ چار بیتہ گوشاعر موجود ایہا۔ جس دا

چار بیتہ

کوہاٹ دی کیتی نیت

چاہیاں رزق نوں مہاراں

پشور میری جگہ تے میں دل نوں کیوں وساراں

جئے ہندکو چار بیتے دے بول منوں انہاں دی زبان سی سنڑنے دا ثواب حاصل ہوندا ایہا۔

دمڑی دمڑی جوڑ کے تھیلا چاڑیا وے

تھیلے دا چوونالٹا کنگڑی نال ہلایا وے

کنگڑی ونگڑی کھا گیا تے جا بیٹھا چنار تے

دیناواں پچکار تے نہیں آندا اتار تے

ایہ تے اس قسم دے ہندکو شاعری دے کجھ ہور ٹوٹے اپڑی امڑی دیاں لوریاں پھری او از وچ سبز نے داموقع ملدا رہیا۔ جہڑا شعوری تے غیر ارادی طور دل تے دماغ دے نہاں خانیاں وچ جمع ہو ہو کے وخت تے ویلے دے گزرنے دے نال نال پروان چڑھ کے منوں ہندکو زبان دی ترویج تے ترقی وسطے کجھ کرنے تے اکساندا رہیا۔ ہک عین اہیا، ہک شین اہیا، ہک قاف اہیا۔ جس نے منوں شوکت علی سی شین شوکت بنزاد تے انج میں اسکول دے زمانے وچ ای ہندکو زبان وچ کجھ کہہ کے لکھنڑے دی کوشش وچ لگن ہو گیا۔ مگر میں اس گل دا اقرار کرناں کہ اس زمانے وچ میں جو کجھ کہنا اہیاں اس نوں شاعری دے خانے وچ رکھا جائے مناسب نہیں اہیا۔ پر میری زبان سی نکلا ہویا گفتمہ اکثر تے بیشتر مقفی ہوندا۔ جس دے بارے بے اختیار ہو کے کہنڑے لگدا۔ اوئے ایہ تا شعر ہو گیا وے۔ مثلاً میں اپڑے بچپن دے ہک ساتھی نوں بغداد دا چور نامی انگریزی فلم دی کہانڑی سنواڑے ویلے کہندا

اس دے گل ہک کرتی اہی تے بس شلوار

تے تھ وچ اسدے نہ خنجر اہیا نہ تلوار

فلم دی سٹوری سنواڑا سنواڑا پڑے اس جملے تے غور کردا تے چونک اٹھدا ”اوئے ایہ تا شعر ہو گیا وے“ اسی طرح میرا ہک دوست میرے نال چھیڑ خوباں کرنے ویلے منوں نماز وچ ہساڑے دی کوشش کردا تے نمازی فارغ ہونڑے دے بعد میں اس دی اس حرکت دے جواب اچ کہہ اٹھدا

جہڑا ہسا وے فی الصلوٰۃ والاذان

نو وے اوہ بندے دا پتر تے نو وے اوہ انسان

سچ پچھو تا سچ دے سوا میں کہناں نینگاں کجھ

اس سی وڈا کوئی بھی ہو سکدا نہیں شیطان

بجرتے وزن سی عاری میرے ایہ مقفی بالک ٹپے میرے اندر احساس جگاندے رے کہ میں شعر کہہ سکناں تے میرا ایہ احساس ای منوں ہندکو شعر و شاعری دی طرف راغب کردار ہیا جہڑا منوں چھک چھک کے اس دشت زرخیز ول لے گیا۔ تے انج میں قطرہ قطرہ دریاں ہوندے تے قلم دوات دا ڈوبا ڈوبا کتاب عین شین تے قاف لکھنڑے لگا۔

والدین نے میرا نام فیض رکھا، میرے چاہنٹے تے لاڈ منانڑے والے منوں پپوتے کا کا بھی کہندے اے پر جد منوں پشور شہر دی مچھی ہٹھ اسکول دی کچی وچ داخلہ ملا، تا میرا نام شوکت علی رکھ دتا گیا جس نوں میں اپڑی زندگی دا پہلا کھپلا کہناواں۔ ڈل سٹینڈرڈ دی تعلیم دے دوران میں شوکت علی سی شوکت عابری بنڑا تے کالج دے زمانے وچ اپڑے آپ نوں شوکت نیازی بھی کہلواندا رہیا۔ پر جد و ملک اشعراء استاد احمد علی سائیں دے کلام دا مطالعہ کرنے دا موقع ملاتا عین شین قاف وچ چھپے رمزاں تے نکلنیاں دا علم ہو یا تا

مرے دل نوں چلا دتا

مرے پیر طریقت نے

دے مصداق میں اپڑے آپ نوں شین شوکت کہلوانڑے لگاتے ایوی نام ہندکو وچ میری کارکردگی دا ہک حوالہ یا پچھانڑ بنڑ کے سامنڑے آنڑے لگا۔

اس بے ثبات دنیا دی گہما گہمی یا یا اتے تلے دے حادثیاں دا شکار رہنڑے دی وجہ نال میں اپڑی ہندکو شاعری دا مجموعہ چھاپنڑے دے متعلق منے کدھی سوچا بھی نہیں اہیا۔ ہندکو دے بہت وڈے تے پر نولیس لکھاری تے بہت ساریاں کتاباں دے مصنف اورنگ زیب حسام حرنے اپڑی ہندکو کتاب ہسدے وسدے لوک وچ راقم السطور دا خاکہ گلاندردے عنوان نال لکھا اس دی قلم دی نوک سی ایہ الفاظ نکلے کہ شین شوکت نے ریڈیو تے وی وسطے اتنا لکھا وے کہ اوہ ابلاغ دے انہاں اداریاں دی کمائی سی بلڈنگاں کھلوا چکا وے۔ پر افسوس کہ اوہ اجلا تک ہندکو وچ کوئی کتاب بھی نہ چھاپ سکا۔ کوئڑ چھاپدا میری کتاب، منوں خود ای ایہ ہم کم انجام دینا چاہندے۔ منے ایہ سوچ کے شین اکیڈمی دے نام نال ہک پبلشنگ ادارہ قائم کیتا۔ کتابوں کی حفاظت، ٹیبل آف کیبلز، مقالات کتب خانہ، مبارک سفر حج، ترکان کشمیر و ہزارہ جیہاں اپڑیاں تے حیدر زمان حیدر جے سنگیاں بیلیاں دیا کتاباں چھاپدا رہیا۔ اس دوران پتہ چلا کہ ایہ کتنا کھٹن کم اے تے کتنا وڈا کہاٹے دا سودا وے۔ کتاب چھاپڑاں تے چھاپ کے اس نوں مفت تقسیم کردینڑاں لکھنڑے والے دا شوق بھی ہوندے تے اس دی مجبوری بھی۔ کتاب نوں چھاپ کے اس نوں مفت تقسیم کرنے دی نوبت اس وسطے آندی اے کہ ساڈے ملک وچ جتنے تعلیم دی کمی اے اتھے مطالعہ دے ذوق دا بھی فقدان اے۔ شائد ایوی وجہ آئی جس دے کر کے جدو کسی کتاب دے مصنف سی کسی نے چھا کہ تنے اپڑا مجموعہ کلام چھاپا وے۔ کچھ دکا یا

فروخت بھی ہو یا وہے یا نہیں۔ جسدے جواب وچ اوہ کہنڑے لگا۔ ہاں میرا کہارتے دو دکاناں فروخت ہو گیاں ون۔ اللہ تعالیٰ جدو کسی دے جذبے دی سچائی دیکھدے تا اس دی مدد وسطے آسمان سی فرشتے اتار دے۔ گندھارا ہندکو بورڈ وجود ہندکو زبان تے اسدے ادب دی اشاعتی رفتار ودھانڑے وسطے آسمان سی اترے ہوئے فرشتیاں سی کسی طور بھی کہٹ نینگا۔ ہندکو تے ہندکو دے علاوہ صوبہ خیبر پختون خوا وچ بولیاں جانڑے والیاں ہور بہت ساریاں زباناں دی ترویج تے ترقی وچ کلیدی کردار ادا کرنے والے اس ادارے نے اپڑی بے مثال قیادت دے بل بوتے رات دن ہک کر کے دیکھدیاں ای دیکھدیاں ارتقاء دیاں انہاں منزلاں تک رسائی حاصل کر لیتی اے جس نوں دیکھ کے عقل دنگ رہ جاندا اے۔ گندھارا ہندکو بورڈ سی گندھارا ہندکو اکیڈمی دے علاوہ پشور تے اسدے آلے دوالے کھلے تعلیمی اداریاں وچ ہندکو چیئر زدا قیام تے بین الاقوامی کانفرنساں دانعقاد یقیناً انہاں سخت جان تے منزل دی تلاش وچ سرگردان انہاں ہمت والے ہندکو وان جوانان دا بہت وڈا کارنامہ وے۔ میں انہاں دی روشن تے تاباں کارکردگی نوں دیکھ کے بے اختیار ہو کے کہرا ٹھنناواں کہ انہاں دا وجود ساڈے انہاں خواباں دی تعمیر بنڑ کے سانوں ودیعت ہوئی اے جہڑے خواب سانے اپڑے عہد جوانی وچ دیکھ کے انجمن سازیاں تے انجمن آرائیاں دی کوشش کیتی آئی۔ سانوں لوک ہندکو دا چہلا کہندے اے۔ پر اسی کسے دے کسی چھدے جملے تے کن تہرے بغیر اگے ودھنڑے دی کوشش وچ مگن رے پر منزل تا منزل اس دے نکتہ آغاز تک بھی نہ پہنچ سکے۔ پر اس دے برعکس اسی اج دیکھنے آلے منزلاں طے کرنے والیاں دی قدم بوسی وسطے منزلاں آپو آپ اگے ودھ کے انہاں دا استقبال پیاں کردیاں ون۔ گندھارا ہندکو بورڈ نے ہندکو دی ترویج تے ترقی دے جتنے سورج اچھالے ون انہاں دی ہست و بودی انکار کرنا اکھیاں، عقلاں تے دل دے ایہیاں ای دا وطرہ ہوسکدے۔ بقول استاد غلام رسول گھائل

ہتھر کھیاں چن نہیں چھپ سکدا

پہناویں لکھ بدلاں دی فوج ہووے

گندھارا ہندکو بورڈ دے کارنامے اظہر من الشمس اُن جسدیاں کرناں دی ہک رفق راقم السطور دے مجموعہ کلام عین شین قاف دے عنوان نال تو اڈے ہتھاں وچ اے۔ میری شاعری بھی کوئی شاعری اے۔ منوں اس گل دا احساس بھی اے تے میں اپڑی کم مائیگی دا اقرار بھی کرناں۔ بڑیاں غلطیاں، بڑے سقم،

بڑیاں کوتا ہیاں سرزد ہوئیاں ہون میرے اس کلام وچ۔ میں ہک دفعہ دوت اس گل دا اعادہ کرناں کہ میں اپڑے بے وقعت حرفاں، گونگے لفظاں تے کرچی کرچی جملیاں دی پونجی اپڑی ساری زندگی دی کھٹی تے کمائی لیکے کدھی بھی تو اڈی خدمت وچ پیش نہ ہوسکدا اگر گندھارا ہندکو بورڈ تے گندھارا ہندکو اکیڈمی والے منوں اپڑی پذیرائی دا حق دار نہ سمجھدے۔ میں اس گل دا بھی اعلان کردے کسی قسم دی ہچکچاہٹ محسوس نی کرناں کہ میں شاعر نینگاں منوں بولنا تے لکھنوا تے اس میدان کارزار وچ چلاواں میرے رستے دے بہت سارے پتھراں تے کندھیاں نے سکھلایا وے۔ جہاں شکر یادا کرنا میرا فرض بھی اے تے ذمہ واجب الادا قرض بھی۔ میں اپڑی اس پوتھی دا لویٹھڑے، ولٹیٹھڑے یا سمیٹھڑے سی پہلے ملک الشعراء ہندکو شاعری دے غالب استاد احمد علی سائیں علیہ رحمت دیاں اوہ ہندکو حرفیاں تیرکا عرض کرنے دی جسارت کرناں جہڑیاں میرے قلمی نام دے علاوہ میرے زیر نظر ہندکو مجموعہ کلام دا باعث بنڑیاں۔

ع۔ ”عین شین تے قاف“ دو نقطیاں نوں
 جناں پاس کر لتا او پاس ہو گئے
 مغز ”عین“ دا جناں کر عین جانڑاں
 رہے عام نہ زبده الناس ہو گئے
 ایہہ سردار نقطے ترے شین والے
 جناں کھول دیکھے بے ہراس ہو گئے
 امتحان واسے سائیاں عاشقاں دے
 نقطے قاف دے سالک عباس ہو گئے

والسلام
 شین شوکت

sheenshaukat86@gmail.com

تخلیق ہوئے لگ پئے اشعار نعت دے
کھلنے لگے دن یارو اسرار نعت دے

نعت شریف

صلّے علی محمدؐ دا ورد پڑھدے جاوو
ذکرِ نبیؐ دی برکت اے عاشقو وٹولو

ساری فضا معطر اس نام نال اج اے
وسدی اے رب دی رحمت اے عاشقو وٹولو

جس دے نصیب جاگے اس نوں وے ہوئی حاصل
عشقِ نبیؐ دی نعمت اے عاشقو وٹولو

شرفِ غلامی سانوں بخشا وے آقا نے
آقا نے بخشی حرمت اے عاشقو وٹولو

ملدا وے اس دے درتو دنیا تے دین دونوں
توقیر نالے عزت اے عاشقو وٹولو

قسمت دے نال ملدی دل دی کلی جد کھلدی
نعتِ نبیؐ دی دولت اے عاشقو وٹولو

دونوں جہاں دی شاہی ملدی مقدریں نال
اج مل کے ایہ سعادت اے عاشقو وٹولو

پڑھدے درود رہندے اللہ تے فرشتے
جن و ملک دی خصلت اے عاشقو وٹولو

بھرنہر کے چولیاں ایہ خیرات لے کے جاو
اج صدقہ رسالت اے عاشقو وٹولو

.....